

/”Тома”, “Покаяние”/.¹⁵ Именно поради това топосният модел на зрелия Яворов е възможен благодарение на асимилативната семантична мощ на “бездната”. Не бива да мислим обаче, че тази безпощадна асимилативност е резултат единствено от радикалните промени в поетическия почерк. Прекомерната употреба на символиката “бездна” в еднаква степен се дължи на утвърдената изказна конвенция и на спонтанността на писането. И ако късните Яворови текстове наистина зазвучават като завладяващи сугестии, този ефект произтича от удачното съчетание на принудата и волността - изконният афинитет на поета щастливо съпада с наложилата се в момента поетическа норма. В тези изключително редки случаи на безконфликтно застъпване между писане и конвенция се губи усещането за принудата в избора - на практика принудата започва да се разгръща в един почти безкраен ред спорадични експликации. Или - ако до 1905-6 година “бездната, утробата, гробът” изглежда по-скоро е потискан гещалтен ред у Яворов, чието изличаване цели постигане представата за тотална онтологична пустинност, то след този дискурсивен предел напълно закономерно настъпва обратният процес: потиснатото, насила заличеното, нехристоматийното все по-неудържимо избликва, все повече се разразява. Лирическата текстовост на Яворов отразява точно този прелом: как афишираната смяна на почерка, категоричният избор на нов изказан модус отприщват забраненото преди като н о р м а и свръхрезонност. Въсъщност, въпреки наложеното изказно табу, игнорираният белег, образ, сетивен наглед продължава да съществува, да се напластява в периферните гънки на стария почерк, за да бъде проявен по-късно с лекота изпод привидната си изличеност. Подобно мнимо игнориране потвърждава хипотезата, че тотално обособен, рязко отграничен, свършено нов дискурс не би могъл да възникне, че на практика само са усилвани, акцентувани, концептуализирани едни гещалтни специфики в ущърб на други, неактуални в момента.

Най-странно обаче е, че абсолютната Яворова “бездна”, ужасяващата - хтонична или метафизична - Тайна е възникнала, породена от своята противоположност: тя е модификация на “райската долина” /вж. ранното “Великден”/. Странно е не толкова пълното преобръщане, пресемантизиране на образа, а отново озадачаващото сходство с Вазови визии /вече отдадохме дължимото на един ординерен паралел с Вазовата поезика/. По принцип аналогизиране-